

κεφαλή

κεφαλή, η, ουσ. [<αρχ. κεφαλή], η κεφαλή. **1.** το κεφάλι. (Λαϊκό τραγούδι: *βασιλίσσα της Βενετίας κι αν ήσουν, πουλί μου, το νου μου δεν τον έπαιρνες από την κεφαλή μου*). **2.** ο αρχηγός, ο ηγέτης: «η κεφαλή της εκκλησίας || η κεφαλή του κόμματος». **3.** (ειρωνικά) ο άνθρωπος, με αρνητική έννοια: «ήταν στο καφενείο μαζεμένες όλες οι κεφαλές της περιοχής και ποιος ξέρει τι απατεωνιά σχεδίαζαν πάλι!». **4.** η αρχή από μια σειρά ατόμων σε αντιδιαστολή προς το τέλος, προς την ουρά: «η κεφαλή της φοιτητικής πορείας πλησίαζε στο αμερικάνικο προξενείο». (Ακολουθούν 16 φρ.)·

- άσπρα μαλλιά στην κεφαλή, κακά μαντάτα Νικολή, βλ. λ. [μαλλί](#)·

- άσπρα μαλλιά της κεφαλής, κατά μαντάτα της ψωλής, βλ. λ. [μαλλί](#)·

- βγάζει τα μαλλιά της κεφαλής του, βλ. λ. [μαλλί](#)·

- δεν έχει πού την κεφαλήν κλίνει (κλίνη), είναι εντελώς φτωχός και απροστάτευτος, είναι άπορος, άστεγος: «απ' τη μέρα που χρεοκόπησε, δεν έχει πού την κεφαλήν κλίνει». Αναφορά στην Καινή Διαθήκη. Πρβλ.: ὁ δὲ Υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου οὐκ ἔχει πού τὴν κεφαλήν κλίνει (Λουκάς θ' 58)·

- δίνω τα μαλλιά της κεφαλής μου, βλ. λ. [μαλλί](#)·

- ζητώ την κεφαλήν του επί πίνακι, απαιτώ την αυστηρή, την παραδειγματική, την εξοντωτική τιμωρία του: «ο διευθυντής του εργοστασίου ζήτησε την κεφαλήν επί πίνακι των πρωτεργατών της απεργίας». Αναφορά στο μαρτυρικό θάνατο του Ιωάννη του Βαπτιστή, που σύμφωνα με την Καινή Διαθήκη, το κεφάλι του, υπήρξε το δώρο του βασιλιά Ηρώδη προς τη Σαλώμη, κόρη της γυναίκας του Ηρωδιάδας, που το απαίτησε κατόπιν υποδείξεως της μητέρας της, μετά το πέρας του χορού της: Πρβλ.: καὶ πέμψας ἀπεκεφάλισε τὸν Ἰωάννην ἐν τῇ φυλακῇ. καὶ ἤνέχθη ἡ κεφαλή αὐτοῦ ἐπί πίνακι καὶ ἐδόθη τῷ κορασίῳ, καὶ ἤνεγκε τῇ μητρὶ αὐτῆς. (Ματθ. ιδ' 10-11)·

- η κεφαλή του τραπεζιού, το άκρο ορθογώνιου τραπεζιού και ιδίως αυτό που βρίσκεται προς τον πλησιέστερο τοίχο, όπου συνήθως κάθετα ο αρχηγός της οικογένειας ή ο πιο σεβάσμιος της οικογένειας ή κάποιος σημαντικός επισκέπτης: «στην κεφαλή του τραπεζιού κάθετα πάντοτε ο παππούς μας»·

- με βραχεία κεφαλή, με πολύ μικρή διαφορά: «ο τάδε υποψήφιος προηγείται με βραχεία κεφαλή έναντι του αντιπάλου του»·

- μου στοίχισε τα μαλλιά της κεφαλής μου, βλ. λ. [μαλλί](#)·

- ξοδεύω τα μαλλιά της κεφαλής μου, βλ. λ. [μαλλί](#)·

- ο λύκος κι αν εγέρασε κι άλλαξε το μαλλί του, μηδέ τη γνώμη του άλλαξε μηδέ την κεφαλή του ή ο λύκος κι αν εγέρασε κι άλλαξε το πεσί του, μηδέ τη γνώμη του άλλαξε μηδέ την κεφαλή του, βλ. λ. [λύκος](#)·

- όποιος βαστάει τη γλώσσα του, σώζει την κεφαλή του, βλ. λ. [γλώσσα](#)·

- πληρώνω τα μαλλιά της κεφαλής μου, βλ. λ. [μαλλί](#)·

- σηκώθηκαν οι τρίχες της κεφαλής μου, βλ. λ. [τρίχα](#)·

- το κατά κεφαλήν (εισόδημα ή χρέος), το συνολικό εισόδημα ή χρέος κάποιου κράτους που αντιστοιχεί για κάθε πρόσωπο χωριστά, όταν διαιρεθεί με το σύνολο των κατοίκων που ζουν σε αυτό και που συνήθως υπολογίζεται σε δολάρια: «το κατά κεφαλήν εισόδημα του Έλληνα υπολογίζεται σε τόσα δολάρια»·

- χρωστώ τα μαλλιά της κεφαλής μου, βλ. λ. [μαλλί](#)·